

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

УДК 327.5

**СИСТЕМА БЕЗПЕКИ АЗІЙСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОГО РЕГІОНУ В УМОВАХ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

Шевчук О.В., доктор політичних наук, професор (shevchukov07@gmail.com)
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

До початку повномасштабного вторгнення РФ до України основними подразниками щодо процесу формування системи безпеки в АТР були: невирішені проблеми спірних територій, нарощування військового потенціалу, відсутність взаєморозуміння в оцінці основних подій, що відбуваються в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, і можливість появи нового гегемона.

Факторами які системно впливають на безпекові процеси в регіоні можуть бути визначені:

Зростання напруженості у відносинах США та Китаю та криза довіри між цими двома країнами. Для подальшого економічного зростання та успішного проведення необхідних реформ Китай має просуватися на закордонні ринки, і тому він намагається змінити сформовані міжнародні правила та порядки у сприятливий для себе бік. Китай упевнений, що США обов'язково перешкоджатимуть його розвитку, і ставить собі завдання не допустити

застосування Вашингтоном військової сили або зуміти нейтралізувати її у разі відкритого конфлікту. США, у свою чергу, занепокоєні, що посилення потенційного гегемона і, відповідно, нарощування ним військової міцності можуть стати загрозою існуючому світоустрою.

У протистояння втягнуто всіх визначальних акторів регіону. Китай, усвідомлюючи, що поступається у військовому відношенні США, намагається знайти собі союзників. У цій ролі могла б виступити Росія, проте якщо Москва почне власну гру в регіоні, це цілком ймовірно, завадить реалізації планів Пекіна, як відбувається на Близькому Сході. В умовах російсько-української війни залучення Росії в якості союзника КНР щодо зміни балансу сил в регіоні виглядає малоімовірним зважаючи на життєву необхідність для Китаю збереження доступу до західних ринків, а також доступу до західних високих технологій, саме цьому може перешкодити відкрита співпраця з путінським режимом зважаючи на санкційну політику колективного Заходу. Окрім того, незважаючи на російські імперські потуги, виснаження ресурсів економічних, політичних, військових явно не сприяє активізації дій Росії щодо АТР у контексті кардинальних змін засадничих принципів системи безпеки регіону.

Японія відреагувала на зміну військово-політичної ситуації у регіоні прийняттям нових законів про забезпечення миру та безпеки. Це стурбувало Китай, який побоюється об'єднання зусиль Токіо та Вашингтона в Південно-Китайському морі. Якщо настороженість Китаю по відношенню до Японії зросте, Пекін може почати діяти у так званих сірих зонах, що призведе до ескалації конфлікту. Щоб уникнути цього, необхідно налагоджувати альтернативні канали двостороннього діалогу. Крім того, Токіо може реалізовувати дуалістичну політику: з одного боку, чітко артикулювати свою військову присутність, висловлюючи незгоду зі спробами кинути виклик міжнародному порядку, а з іншого - реалізовувати дипломатичні зусилля щодо недопущення відкритого зіткнення.

Ще один дестабілізуючий фактор в Азійсько-Тихоокеанському регіоні – ситуація навколо КНДР. Незважаючи на те, що у Пхеньяна немає амбіцій стати супердержавою, його дії безпосередньо впливають на безпеку в регіоні та взаємини країн, що до нього входять. Насамперед, просування Пхеньяну у розробці ядерної зброї впливає на зовнішню політику Південної Кореї: коли ситуація загострилася, Сеулу довелося піти на зміцнення дружніх зв'язків зі США та їх союзниками, незважаючи на загрозу погіршення відносин з Китаєм. Південна Корея також почала налагоджувати відносини з Японією, що започаткувало потрійне японсько-американсько-корейське співробітництво щодо забезпечення безпеки в Азійсько-Тихоокеанському регіоні.

Відкрита збройна агресія Росії проти України 24 лютого 2022 р. не лише продовжила агресивну політику започатковану ще у 2014 році спрямовану на порушення суверенітету та територіальної цілісності нашої держави, а й дестабілізувала світовий порядок підвалини якого були закладені державами переможницями у Другій світовій війні.

Відкрита агресія Росії проти України відкрила «ящик Пандори» щодо заморожених конфліктів успадкованих з часів холодної війни. Одним з найбільш конфліктогенних серед яких є «тайванська проблема» зважаючи на залучення до неї таких світових гравців як США та КНР, і її географічне розташування в регіоні (АТР) який досить «насичений» територіальними проблемами: приналежність островів Спратлі, яка оскаржується відразу шістьма державами: В'єтнамом, КНР, Філіппінами, Малайзією, Тайванем і Брунеєм; проблема приналежності Курильських островів: різні підходи Японії та Росії щодо приналежності південних островів Курильської гряди – Ітурупу, Кунаширу, Шикотану і Хабомаю – сформувались в результаті окупації островів радянськими військами в 1945 р. під час японсько-радянської війни. До окупації острови входили до області Немуро префектури Хоккайдо. Після війни вони були інкорпоровані до складу Південнокурильського району Сахалінської області.

І наразі вже є певна тенденція щодо прагнення країн залучених до територіальних конфліктів або затвердити більш чітко своє позиціонування щодо приналежності спірних територій або ж засвідчити свою можливість щодо силового розв'язання конфлікту.

Необхідно зазначити, що розпочавши війну проти України, Росія фактично втратила позиціонування в регіоні як одного з визначальних акторів міжнародних відносин в регіоні. Ця тенденція чітко окреслилась вже з початком першого етапу російсько-української війни, який може бути визначений як – гібридна війна (2014 – початок 2022 рр.)